

Lietuva Europoje – nesustokime augti!

Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos rinkimų į Europos Parlamentą programa

Lietuvos įstojimas į Europos Sąjungą (ES) suteikė ir teikia mums daug galimybių. Jas turime išnaudoti savo šalies ir jos žmonių gerovei. Šiame kelyje svarbus vaidmuo tenka Europos Parlamento (EP) nariams, tad į šio parlamento rinkimus Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjunga (LVŽS) eina su kompetentinga, visai visuomenei atstovaujanti komanda. Jai talkinti yra pasirengęs gausus įvairių sričių specialistų būrys.

Esame dinamiška, proeuropietiška politinė partija. Pasisakome už darnų ES vystymąsi. Dirbsime, kad būtų sukurta stipri stiprių tautų Europa.

Taip pat matome ir Europai kylančius iššūkius bei grėsmes. Pasaulis aplink mus greitai keičiasi, ir šie pokyčiai palies visus. Keistis reikės ir mums. Todėl turime susitelkti ir sutelkti bendraminčius iš kitų ES šalių, kad galėtume rasti geriausius sprendimus, derančius Europai ir mūsų nacionaliniams interesams.

Naujajam Europos Parlamentui teks iššūkis užbaigti derybas dėl naujojo, 2021-2027 metų, ES biudžeto.

Esame įsitikinę, kad galime sustiprinti ES, gražinti europiečių tikėjimą jos ateitimi. Tam padėtų nuoseklus vienybės, lygybės, socialinio teisingumo, demokratijos bei solidarumo principų laikymasis.

Mūsų prioritetas – efektyvus atstovavimas, Europos Parlamento narių atskaitomybė ir dialogas su rinkėjais. Todėl prieš Europos Parlamentui priimant reikšmingus mums sprendimus, visus Lietuvos europarlamentarus kviesime į „Vienybės forumą“ dialogui su socialiniais partneriais, bendruomenėmis, Seimu, Vyriausybe bei Prezidentu, ieškosime geriausių Lietuvos interesų atstovavimo galimybių ir kiek įmanoma platesnio sutarimo.

Mūsų vertybės:

- Žmogaus teisės ir orumas – giname kiekvieno žmogaus orumą, jo teises ir laisves, asmenybę vertiname pagal dorybes, jos indėlį į bendrojo gėrio kūrimą, o ne pajamas ar turimas įtakas.
- Laisvė – pamatinė vertybė ir vidaus, ir užsienio politikoje;
- Viena ir nedaloma Lietuva – visų jos piliečių Tėvynė, nepriklausomai nuo jų tautybės;
- Pagarba žmogui, kuria turi būti grindžiama visa viešoji politika.

Mūsų vizija ir siūlomi sprendimai paremti penkiais darnos principais: darnaus žmogaus, darnios visuomenės, darnaus švietimo ir kultūros, darnios ekonomikos bei darnaus valdymo. Šiuos principus įgyvendiname dirbdami Seime, juos įgyvendinsime savivaldos lygmeniu. Esame įsitikinę, kad šie principai gali tapti ir ES tvarumo bei Lietuvos klestėjimo Europoje pagrindu.

1. Darnus žmogus

ES remiasi visuotinėmis vertybėmis: žmogaus orumu, laisve, lygybe ir solidarumu. Tai užtikrindami:

- stiprinsime ES socialinį paketą – socialinės politikos darnos pagrindą. Europos socialinis modelis turi būti pritaikytas XXI amžiaus uždaviniams, prisidėti prie socialinės pažangos remiant sąžiningas, sklandžiai veikiančias darbo rinkas ir socialinės gerovės sistemas, kiekvienam europiečiui užtikrinti teisę į orias gyvenimo sąlygas ir apsaugą nuo bet kokio išnaudojimo, vienodas galimybes įsidarbinti, tinkamas ir saugias darbo sąlygas;
- sieksime, kad Europos socialinių teisių ramsčio priemonės taptų privalomos visose ES šalyse. Tada visose ES narėse būtų standartizuotas minimalaus atlyginimas, kuris sudarytų bent 60 proc. vidutinio atlyginimo kiekvienoje šalyje;
- stiprinsime skurdo ir socialinės atskirties Europoje mažinimo priemones. Lėšų šiai veiklai bus ieškoma skaidrinant mokesčių politiką bei ES mastu efektyviai kovojant su jų vengimu. ES gali ir turi pasitelkti priemones, padedančias skurdžiausiai gyvenantiems, skatinančias kurti savo verslus ir atsiliekančių miestų bei regionų atsigavimą;
- sieksime vieningesnės, bendresnės ES pensijų sistemos. Iki šiol ES neturėjo nuoseklios strategijos pensijų klausimu ir sprendė tik atskiras su pensijomis susijusias problemas (laisvo judėjimo kliūčių šalinimas, privačių pensijų fondų veiklos reguliavimas, lyčių lygybės skatinimas, kova su diskriminacija ir fiskalinio tvarumo stebėseną), tačiau nevertino su pensijomis susijusių makroekonominių, socialinių, užimtumo uždavinių rimtumo ir nesivadovavo visapusiškesniu požiūriu;
- puoselėsime visų europiečių sveikatą, remsime sveikos gyvensenos ugdymą, dalijimąsi gerąja patirtimi tarp valstybių, sveikatos netolygumų Europoje šalinimą bei šių programų finansavimą ES lėšomis. Matydami, kad ES valstybės narės, bendradarbiaudamos sporto, o ypač profesionalaus sporto, srityje, neretai susiduria su problemomis, ir suprasdami, kad mėgėjiškas sportas bei jo sąlygotas didesnis fizinis aktyvumas, yra reikšmingas sveikesniam europiečių gyvenimui, aktyviam jaunimui bei vaikų laisvalaikiui, sieksime sporto klausimams spręsti skirto komiteto įkūrimo Europos Parlamente;
- sieksime išlaikyti aukštus ES maisto saugos ir kontrolės standartus, stiprinsime Europos maisto saugos tarnybos (EFSA) vaidmenį, formuosime ES maisto politiką, nukreiptą į patogesnę ir greitesnę vietinių produktų įsigijimą ir naudojimą;
- skatinsime kurti palankią aplinką ir sąlygas neįgaliesiems, lygias galimybes jiems dirbti, kurti, dalyvauti visuomeniname gyvenime.

2. Darni visuomenė ir aplinka

ES visada siekė įgyvendinti aukštus aplinkos apsaugos standartus, kurie ilgainiui tapo išskirtiniu jos bruožu tarptautinėje bendruomenėje. Siekdami tolesnių darnių pokyčių ir aukšto aplinkos apsaugos lygio užtikrinimo, įsipareigojame:

- toliau remsime Paryžiaus klimato kaitos susitarimo įgyvendinimą. Europa gali parodyti pavyzdį ir paraginti visą pasaulį sutelkti pastangas tam, kad klimato kaita būtų sustabdyta;

- sieksime, kad naujoje ES finansinėje perspektyvoje būtų užtikrintas pakankamas aplinkos apsaugos ir gyvosios gamtos išsaugojimo programų finansavimas, o LIFE ir kitų aplinkosaugos priemonių panaudojimo sąlygos atitiktų Lietuvos pareiškėjų poreikius;
- plėtosime jau esamą miškų apsaugai skirtą ES teisinę bazę bei sieksime, kad europinės miškų apsaugos iniciatyvos būtų taikomos ir trečiosiose šalyse, ypač jei tos šalys planuoja medienos produktus tiekti į ES rinką;
- sieksime darnios pusiausvyros tarp poreikio išsaugoti mažėjančius pasaulinio vandenyno žuvų išteklius ir Lietuvos bei kitų pakrantės šalių interesų išlaikyti tradicinius žvejybos verslus, pajūrio gyventojų darbo vietas;
- skatinsime energijos taupymo priemones pramonės, transporto, būsto sektoriuose. Lietuva pastaraisiais metais padarė didelę pažangą modernizuodama daugiabučius. Tam, kad išlaikytume esamą tempą, turėsime užtikrinti pakankamą ES institucijų dėmesį ir finansavimą pradėtoms daugiabučių modernizavimo programoms;
- plėtosime žaliąją atsinaujinančią energetiką bei remsime nuoseklų ES perėjimą nuo iškastinio kuro prie atsinaujinančių išteklių. Taip mes ne tik sumažinsime atmosferos taršą, bet ir kartu sudarysime sąlygas plėtoti vietinei pramonei, gaminančiai ir aptarnaujančiai atsinaujinančios energetikos įrangą;
- tęsime žiedinės ekonomikos formavimą, siekdami, jog visos atliekos būtų perdirbamos ir tinkamai panaudojamos. Tikime, jog glaudus mokslo, atliekų tvarkytojų, o, svarbiausia, – pilietiškos visuomenės dialogas, skatinamas tinkamai suformuluotų europinės paramos instrumentų, gali greitai pasiekti, kad ES perdirbtų visas atliekas;
- ir toliau laikysimės neigiamos nuostatos dėl genetiškai modifikuotų organizmų (GMO) patekimo į ES. GMO turintys maisto produktai turi būti aiškiai paženklinėti;
- darysime viską, kad mūsų regionas liktų be branduolinės energetikos ir dėsime pastangas, kad Astravo AE nepradėtų funkcionuoti, o ES ir Baltarusijos santykiai didele dalimi priklausytų nuo to, kaip Baltarusija laikysis branduolinės saugos ir aplinkosaugos reikalavimų. Taip pat sieksime, kad ES į savo rinką neįsileistų elektros energijos, pagamintos branduolinėse elektrinėse nesilaikant tarptautinių aplinkosaugos reikalavimų;
- užtikrinsime Lietuvos energetinę nepriklausomybę. To pasieksime per sparčią Baltijos šalių elektros tinklų sinchronizaciją su KET (Kontinentinės Europos elektros tinklu) iki 2025 m., stabdydami Rusijos energetinę ekspansiją į Europą (visų pirma ES lygmeniu blokuodami NordStream 2 dujotiekio statybas), energetikos projektų tarp Vokietijos ir Rusijos priežiūrą keldami į europinį lygmenį bei siekdami, kad Europa išlaikytų pakankamos apimtys dujų tranzitą per Ukrainą;
- būdami įsitikinę, jog kūrybiška ir iniciatyvi visuomenė gali pasiūlyti neretai netikėtus, bet labai efektyvius sprendimus, užtikrinsime, kad ES deramai skatintų draugiškų aplinkai startuolių projektus.

3. Darnus švietimas ir kultūra

Švietimo ir kultūros politikos tikslas – perteikti europines, bendražmogiškas vertybes ateities kartoms, ugdyti dorus, išsilavinusius ir pasirengusius kurti ateitį piliečius, supažindinti europiečius ir viso pasaulio gyventojus su Europos civilizacijos pasiekimais. Kartu švietimas yra ir Europos civilizacijos pažangos spartinimo pagrindas. Todėl:

- pasisakysime už valstybių narių glaudesnio bendradarbiavimo skatinimą švietimo ir mokymo srityje bei EBPO gerosios patirties panaudojimą ES valstybių narių švietimo sistemų raidai;
- skatinsime mokymąsi visa gyvenimą ir šio mokymosi kokybės užtikrinimą, švietimo atitikimo darbo rinkos poreikiams užtikrinimą, jaunimo ir senjorų integraciją;
- skatinsime ES lėšų investavimą į ES valstybių narių švietimo kokybės gerinimą – palankių mokslo sąlygų kūrimą, taip pat sieksime, jog 2021-2027 m. iš ES fondų, konkrečiai – iš Europos socialinio fondo, būtų finansuojamos ir iniciatyvos, skirtos gerinti mokytojų rengimo kokybę ir nuolatinį profesinį tobulėjimą, kurti dabarties ir ateities iššūkiams pritaikytų mokymo metodikų ir kompetencijų sistemas;
- ypatingą dėmesį skirsime tolesnei programos Europos Horizontas (buvusi Horizontas 2020) raidai. Sieksime, kad Lietuvos mokslui būtų atvertos kuo didesnės galimybės pasinaudoti jos lėšomis, dalyvauti bendrose mokslinių tyrimų programose, o Lietuvos mokslininkai, dirbantys šios ar kitų ES vykdomų programų projektuose, gautų tokius pačius atlyginimus kaip ir jų užsienio kolegos;
- naujajame ES finansiniame laikotarpyje sieksime užtikrinti didesnę finansavimą vienai svarbiausių ir sėkmingiausių ES programų – studentų ir akademinės bendruomenės mainams ir tobulėjimui skirtai *Erasmus+* programai;
- kursime sąlygas plėtoti ES valstybių narių bendradarbiavimą kultūros srityje ir dalinimąsi gera patirtimi bei tarptautinių organizacijų (pavyzdžiui, UNESCO) patirties panaudojimą vystant ES kultūros politiką;
- sieksime, kad didesnės ES fondų lėšos būtų skiriamos kultūros paveldo objektų būklei analizuoti bei stebėti, juos apsaugoti ir pritaikyti vietos bendruomenėms bei turizmui.

4. Darni ekonomika ir finansai

Esame socialinės rinkos ekonomikos šalininkai. Manome, kad ir materialaus bei finansinio, ir žmogiškojo bei socialinio ar kultūrinio kapitalo kūrimas – bendras visų piliečių, visuomeninių organizacijų ir valstybės institucijų rūpestis. Todėl:

- dėsime visas pastangas, kad galutiniame susitarime dėl 2021-2027 m. ES finansinės perspektyvos nemažėtų Lietuvai svarbiems ūkio sektoriams ir programoms skiriamas

finansavimas bei sieksime pakeisti mūsų šaliai nepalankų Europos Komisijos pasiūlymą dėl 2021-2027 m. ES finansinėje perspektyvoje numatyto ES paramos paskirstymo¹;

- gerinsime sąlygas smulkiam ir vidutiniam verslui. Smulkusis ir vidutinis verslas yra viena iš pagrindinių prielaidų kurtis stipriam vidutiniam – laisvų ir už save atsakingų žmonių - sluoksniui. Sieksime, kad smulkiųjų verslininkų neslėgtų perteklinis reguliavimas, o reikalavimai būtų pritaikyti smulkiojo verslo;
- neidami į kompromisą su skaidrumo užtikrinimu vykdant viešuosius pirkimus, sieksime supaprastinti viešųjų pirkimų procedūras tose srityse, kurios svarbios smulkiajam ir vidutiniams verslui;
- pritaršime tam, kad ES paramai gauti Lietuva būtų padalinta į du regionus (Vilnius ir likusi Lietuva). Toks žingsnis leistų Lietuvos regionams turėti geresnes ES paramos gavimo galimybes;
- ir toliau sieksime, kad išmokos visiems ES ūkininkams būtų vienodos, taip sulyginant jų galimybes konkuruoti ES rinkoje;
- sieksime bendros Europos infrastruktūros plėtojimo bei Lietuvos infrastruktūros integravimo į Europos tinklus. Todėl pagrindinis prioritetas – pakankama europinė pagalba visai Europai svarbių magistralių *Rail Baltica* ir *Via Baltica* darbams tęsti bei užbaigti. Taip pat ieškosime europinės paramos Lietuvos regionų infrastruktūrai, kuri svarbi tiek turizmo, tiek ir gyvenimo kokybės regionuose užtikrinimui. Pavyzdžiui, žvyrkelių asfaltavimas.
- sieksime pakankamo finansavimo Ignalinos AE uždarymui ir tranzitui į Kaliningradą užtikrinti. Neleisime, kad pasikartotų derybose dėl 2014-2020 m. finansinės perspektyvos padaryta klaida, kai dėl neva šių dvejų projektų finansavimo Lietuvos vadovai sutiko su sumažinta ES parama;
- skatinsime ES finansų sistemos stiprinimą, euro zonos plėtrą į tam pasirengusias valstybes nares. Laikysimės principinės nuostatos, jog planuojant ES biudžetą nauji iššūkiai, kylantys po „Brexit“, būtų sprendžiami su naujai skiriamais pinigais;
- remsime ES pastangas skatinti sąžiningą mokesčių mokėjimą, efektyvų jų surinkimą visose valstybėse narėse ir kovą su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu bei mokesčių rojais. Pelno mokesčiai turi būti mokami ten, kur jie uždirbami;
- remsime aktyvesnį vartotojų, įskaitant ir finansinių paslaugų, teisių apsaugos principų ir standartų harmonizavimą. Turime pasiekti, kad vartotojas, bet kur ES įsigydamas bet kokią prekę ar paslaugą, būtų tikras dėl jos saugumo;
- kovosime su nesąžiningomis komercinėmis praktikomis, kuomet gamintojai diskriminuoja atskiras valstybes nares, jų rinkoms tiekdami vienodo įpakavimo, tačiau skirtingos kiekybinės ar kokybinės sudėties produktus;

---

¹ 2018 m. Europos Komisijos paskelbtame pasiūlyme ES paramą Lietuvai 2021-2027 m. planuojama sumažinti 24 procentais

- tobulinsime Europos prisitaikymo prie globalizacijos padarinių fondo veiklos reglamentavimą, sieksime, kad iš šios priemonės būtų ne tik remiamas dėl globalizacijos darbo netekusių darbuotojų perkvalifikavimas, tačiau ir padedama darbo netekusiesiems dėl robotizacijos ir skaitmeninių technologijų diegimo.

5. Darnus valdymas

Darnus ES valdymas – visų ES piliečių pasitikėjimo bendrais Europos namais garantas, suteikiantis saugumo jausmą gyvenant bendroje erdvėje. Darnaus valdymo sąvoka apima ir efektyvų valstybės narės atstovavimą ES institucijose, ir piliečių saugumą jų namuose bei visoje ES, ir gerus bei darnius santykius su kaimynais. Siekdami šių tikslų įsipareigojame, kad:

- tobulinsime Lietuvos atstovavimą ES lygmeniu. Sieksime, kad Lietuvos atstovai visuose europinės politikos lygmenyse, pagrindinėse (Vadovų Taryboje, Europos Sąjungos taryboje, Europos Parlamente) bei konsultacinėse institucijose (Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitete, Europos Sąjungos Regionų Komitete) ir įvairiose europinėse verslo, mokslo, nevyriausybinų organizacijų struktūrose siektų vieno tikslo – mūsų šalies gerovės, kalbėtų vienu balsu ir atstovautų visiems bendrą poziciją. Šiam tikslui stiprinsime nacionalinius konsultacijų dėl europinės politikos klausimų instrumentus, gerinsime mokslo, verslo atstovų ir socialinius partnerių bei bendruomenių įsitraukimo galimybes;
- plėtosime ES gebėjimą apsaugoti bendras išorės sienas. Palaikydami ES sienų apsaugos agentūros Frontex įgaliojimų, finansinių, žmogiškų ir technologinių pajėgumų stiprinimą, kartu sieksime deramo ES finansavimo visos 928 km ilgio Lietuvos sienos su ne ES šalimis saugumui užtikrinti;
- atsakydami į migracijos keliamus iššūkius, sieksime, kad migracijos problema pirmiausiai būtų sprendžiama ten, kur yra jos šaknys: sprendžiant konfliktus trečiojoje šalyje, teikiant humanitarinę pagalbą ir tik po to – sudarant sąlygas migrantams dalyvauti ekonominiame ES valstybių narių gyvenime. Suprasdami ir atjausdami humanitarinių ir gamtinių nelaimių aukas, manome, jog pabėgėliams valstybės narės prieglobstį suteikti turi atsižvelgdamos į savo galimybes, visuomenių pasirengimo priimti pabėgėlius lygį ir prieglobsčio prašytojo pasirengimą laikytis vietos įstatymų ir gerbti vietos papročius;
- remsime tolesnį ES ir NATO bendradarbiavimo stiprinimą, ypač kibernetinio saugumo ir hibridinių grėsmių prevencijos srityse. Sieksime, kad ES savo vykdomus projektus glaudžiai derintų su NATO, ypač plėtojant geležinkelio ir kitokią infrastruktūrą Europoje. Tai, iškilus grėsmei NATO valstybėms narėms Europoje, užtikrintų galimybę sparčiai ir be trukdžių perdislokuoti NATO pajėgas;
- aktyviai dirbsime Lietuvos saugumo didinimui panaudodami besiformuojančias ES saugumo iniciatyvas. Pirmuoju darbu šioje srityje matome vadinamojo Suvalkų koridoriaus karinio saugumo didinimą bei transporto infrastruktūros Pietų Lietuvoje bei Šiaurės Lenkijoje gerinimą, krizės atveju užtikrinant didesnę mūsų sąjungininkų pajėgų mobilumą, o taikos metu – aukštesnę gyvenimo kokybę ir geresnes verslo sąlygas regione;

- stiprinsime parlamentinę ES institucijų kontrolę: skatinsime nacionalinių parlamentų kontaktus, siekiant labiau išnaudoti Lisabonos sutartyje numatytą „geltoną kortelę“, leidžiančią parlamentams reikalauti iš Komisijos atsiimti įstatyminius pasiūlymus, pažeidžiančius subsidiarumo principą;
- remsime ir plėtosime saugios kaimynystės idėją – Europos kaimynystės ir partnerystės politiką. Kartu su partneriais diplomatinėmis priemonėmis sieksime, kad Rytų partnerystės valstybėse išskylančios problemos būtų sprendžiamos XXI amžiui tinkamomis priemonėmis, remiantis pagarba tarptautinei teisei, valstybių suverenitetui ir piliečių valiai;
- aktyviai skatinsime Ukrainos, Sakartvelo, Moldovos euroatlantinės integracijos siekius, remsime jų vykdomas reformas bei dalyvausime teikiant ekspertinę paramą. Principingai ir aktyviai ginsime Ukrainos ir Sakartvelo teritorijos dalių okupacijos nepripažinimą, ES paremdami nuostatą, jog sankcijų Rusijai nuėmimo klausimą galima svarstyti tik tada, kai ji pasitrauks iš okupuotų teritorijų, nustos destabilizuoti Ukrainą ir Sakartvelą bei įrodys pasiryžimą laikytis tarptautinės teisės normų. Santykiuose su Baltarusija esminiu klausimu, apsprendžiančiu tolesnį bendradarbiavimą, išliks šios šalies vadovybės požiūris į statomos Astravo AE atitikimą branduolinės saugos reikalavimams bei žmogaus teisių padėtį šalyje. Sieksime remti tas Minsko pastangas, kurios nukreiptos į šios šalies nepriklausomybės stiprinimą;
- suprasdami galimas „Brexit“ pasekmes, kviesime Lietuvos piliečius grįžti namo, sieksime jiems pagalbos ES mastu užtikrinimo. Kartu sieksime įtvirtinti ES teisės nuostatas, jog iki „Brexit“ Jungtinėje Karalystėje gyvenę ir po šio proceso šioje šalyje nuspėdę likti gyventi Lietuvos Respublikos piliečiai nepatirtų jokios diskriminacijos bei toliau galėtų naudotis visomis teisėmis, kuriomis jie naudojosi iki „Brexit“.